

Besjälade platser – Diamanten Mauritz Kaffe

Vanja introducerade kvällens lite ovanliga Mellanrum. Istället för föreläsare med bilder och seminarium utformades Mellanrum som ett berättarkafé. Sittplatserna är utspridda med bord för att inbjuda till samtal besökarna emellan. Utgångspunkt för kvällens samtal är Mauritz Kaffe, ett kafferosteri och café som låg i centrala Göteborg och drog en mycket trogen skara besökare under sin verksamma tid.

Tre personer med olika inblandning i Mauritz Kaffe ramar in berättarkaféet. Anna-Karin Albertsson hade sitt första arbete på kaféet och blev kvar där under en lång tid. Ulf Janson ritade kaféet med utgångspunkt ifrån kaféer med inhouse-rosteri i Italien. Tord Wetter som startade och ledde kaféet under hela perioden avslutade berättarkaféet med sin egen historia.

Reglerna för berättarkaféet ställs upp innan det börjar. Alla får delta, och det ska handla om besjälade platser och vad det innebär, inte bara kaféer. Det är inte en frågestund. Den som talar ska inte bli avbruten eller ifrågasatt under sitt berättande. Berättelsen får vara max tio minuter, om den överskrider detta kommer någon av mötesledarna att först markera för berättaren och om nödvändigt avbryta.

Nyrostat kaffe är kärlek

Anna-Karin inleder med en berättelse om hur hon som student började arbeta på Mauritz Kaffe. Hon tycker att berättarformen är bra men är oförberedd på att inte få frågor. Hennes inledande ord är "Lukten av nyrostat kaffe är kärlek". Detta är något som många återkommer till. En besjälad plats har ofta en doft. Anna-Karin började som ung student att arbeta på Mauritz Kaffe efter en väldigt informell arbetsintervju. Det fanns ingen Mauritz på kaféet men väl en Tord. Kaféet är uppkallat efter Tords farfars-far som var kaffe-importör. Anna-Karin studerade till bibliotekarie och även om hon nu arbetar som det, så arbetade hon länge på Mauritz på Fredsgatan och det har påverkat henne mycket. Det var en speciell plats i Göteborgs hjärta. Till frukost läste Tord en morgonsaga för de som var där, ofta något av Tove Jansson.

Ulf Janson är arkitekt och fick i uppdrag av Tord att rita och inreda den nya lokalen på Fredsgatan, Tord ville inte ha färdigmalat och färdigrostat kaffe då det tog bort en del av aromen. På många sätt var Tord en pionjär inom det kaffenörderi som kan ses idag. Ulf fick i uppdrag att utforma en lokal med ett eget kafferosteri längst in. Inspirationen skulle komma ifrån de italienska kaféerna med ståbord och eget rosteri. Det klassiska Tazza d'Oro i Rom fick vara utgångspunkten. Mauritz Kaffe skulle inhysas i en ny avlång lokal på Fredsgatan och den slog upp portarna 1976. Ulf har också med sig flertalet foton ifrån tiden på Mauritz som ligger utspridda på de olika borden i Mellanrum.

Som att kasta bort en diamant

Efter Ulf släpps de andra besökarna in och det blir mycket en hyllning till Tord och Mauritz Kaffe. En person berättar att båda hennes föräldrar jobbade på Mauritz Kaffe och hon började själv där som trettonåring och fortsatte tills det stängde. Till favoritsysselsättningarna hörde att häfta upp barnteckningar på väggen under borden. Efter stängning på fredagarna hade de ibland filmvisningar med svartvit film i lokalen, ofta udda klassiker och barnfilmer. Mauritz var besjälad av kaffedoft men även av dess goda kaffebröd och hon saknar det mycket.

En annan besökare berättar att Mauritz var det enda café som alltid var bra och aldrig förlorade i kvalitet. Ståborden befrämjade samtal då fåtöljer kändes som skruvstäd.

En annan berättelse kom ifrån en som arbetat i huset på en EU-myndighet. Hon upplevde lokalen som ett fantastiskt avbrott ifrån ett enahanda byråkratiskt arbete. Det var en lättnad att gå ut med soporna då de var tvungna att passera genom kaféet. Ibland på morgonmötena kunde de se såpbubblor stiga upp förbi deras mötesfönster ifrån kaféet. I Frankrike höjs inte hyrorna för ett etablissemang om den har ett kulturellt värde för området. "Att höja hyrorna på Fredsgatan och kasta ut Mauritz är som att få en diamantring och kasta bort diamanten."

Andra besjälade platser

Kaffet rostades i en vanlig ugn längst in i kaféet och efter ett tag lärde sig de anställda det rätta knäppande ljudet ifrån ugnen när bönorna var klara. Detta blev ett problem när de fick en ny ugn och var tvungen att lära sig den och dess egenheter.

En student ifrån Handelshögskolan hade i uppdrag att undersöka hur småföretag rationaliserade sitt arbete. Denne student välkomnades av Tord med "Tack, välkommen. Först ska vi ta morgonsagan!"

Fler deltagare uttalar sig om andra besjälade platser. En tycker att "Mellanrum" på Stadsmuseet är en besjälad plats. En annan nämner "Knapp Karlsson" och hoppades på långa köer där, bara för att få vara länge i lokalen och drömma sig bort. Andra platser som nämns är Kafévagnen vid Brända Tomten och bibliotekens läsavdelningar. Ytterligare en berättar om hur det innan mobilen introducerades alltid brukades samlas folk tio minuter innan var hel timma vid Kopparmärta. Tio över var de flesta alltid borta. En naturlig mötesplats blir ofta besjälad som torg och stationer. Café Hammarkullen nämns som ett nytt kafé som utmärker sig med öppenhet och värme. Besökarna inbjuds att tala sinsemellan vid borden.

Enkelhet och gemenskap

Tord själv avslutar med sin egen berättelse om hur Mauritz Kaffe startade. Till att börja med är han väldigt rörd och överväldigad över de historier som han fått tagit del av. Han börjar med att fråga sig om han ska berätta den sanna historien om hur kaféet startade eller ej, då det inte är en speciellt rolig sådan. Han växte upp som fjärde generationens kaffehandlare men det fanns inget intresse för kaffe i familjen. Efter en otrygg och tämligen kärlekslös uppväxt blev han sjuk under gymnasiet. Efter mycket sökande beslutade han sig för att läsa teologi men det kändes inte heller helt rätt. Under studier i Lund gick han i psykoanalys. Hans far hörde av sig och erbjöd honom att ta över familjeföretaget, förmodligen i visshet om att han skulle tacka nej. Tords psykolog frågade honom "om du blir erbjuden att ta över ett helt företag och tackar nej, är man inte lite dum då?" och bad honom att ta reda på hur han skulle kunna göra arbetet på sitt eget sätt. "Åk till Rom och se hur de gör där". Tord började intressera sig för den italienska versionen av kafferosteri och ville göra det så enkelt som möjligt. Han tackade ja till företaget och hans far satte sig som väntat emot honom. Till slut lyckades han med att ta över kafferosteriet, men hans far vägrade att låta honom fortsätta i lokalerna på Magasinsgatan. Tord köpte då lokalen på Fredsgatan och inredde den med kaffesäckar, ståbord och rosteri precis som i Rom. Han tar fasta på enkelhet och gemenskap och anser att ett av de bästa kaffe som finns är det som rostas utomhus i Nordafrika och dricks på plats med många närvarande. När Mauritz Kaffe fick stänga 2012 köpte han ett fritidshus i Herrljunga och ägnar sig där åt sina katter och biodling.